

ONZE OUDE STEFANUSKERK NADER BEKEKEN 2

De Pestheiligen

In het gebroken licht, dat door de koorvensters valt overdenk ik de lang vervlogen tijden. Hoe lang is het ook al weer geleden dat de "zwarte dood" hier vele slachtoffers maakte? Ik denk daarbij aan de heren, die vandaag onze aandacht vragen en die naar elkaar toegewend staan afgebeeld. Toch zijn het geen tijdgenoten want er ligt een periode van wel duizend jaar tussen beider levens. Maar laat ik ze eerst even aan u voorstellen: De man links met de groen/rode mantel en de rode bel is Antonius en naast hem zien we Rochus met de rode mantel en

Direct naast het venster vindt u de bedoelde muurschildering.

Links, met de rode bel, Antonius en rechts Rochus. De hond (geel van kleur), staat aan de voeten van Rochus. Tevens zijn er meer engelen afgebeeld. Uit deze foto is ook op te maken, dat de kansel in de kerk van Borne vroeger aan de linkerkant stond.

de hond. Waarom zijn ze samengebracht op een tableau? Wel, beiden zijn zogeheten "pestheiligen". Indien ze in onze eeuw hadden geleefd zouden het "aidsheiligen" kunnen zijn. Zonder een vergelijking tussen beide ziektes te kunnen en willen maken, zou ik toch iets meer over de vroeger

terecht zo gevreesde ziekte, de pest, willen vermelden.

In 1348 kwam de pest naar Europa, eerst in de landen om de Middellandse Zee. Vandaar verspreidde de epidemie zich over heel Europa. Na circa 2 jaar was de pest al ongeveer tot Lapland doorgedrongen. In die paar jaar stierven er in Europa DERTIG MILJOEN mensen! Geen wonder, dat de mensen doodsbang waren voor deze plaag. Hele families stierven in enkele dagen. Hun huizen stonden leeg, de deuren stonden open. Zieken die hoge koorts hadden smeekten om water, maar vaak kwam er niemand om voor hen te zorgen.

"Met mijn eigen handen droeg ik mijn vijf zoontjes naar het graf"; meldde een vader uit die tijd. Een monnik schreef: "Dit moet een straf van God zijn; dit is het einde van de wereld.

Terug naar onze muurschildering. Antonius (Abt, of ook kluizenaar) is in heel West-Europa nog steeds een populaire heilige en in het volksleven neemt hij een belangrijke plaats in. Hij leidde in de vierde eeuw een kluizenaarsleven in diverse woestijnen in Egypte. Aldaar voerde hij, volgens traditie, een zware strijd met de demonen. Op kritieke momenten bezocht hij de Christenen in nood in Alexandrië; eens, tijdens de vervolging onder keizer Maximus, om de martelaren te bemoedigen. Antonius werd, behalve als pestheilige, een van de bekendste patroonheiligen van vee en werd in tientallen bedevaartplaatsen aangeroepen.

Tevens werd hij de beschermheilige van slaggers en borstelmakers. Er zou over deze figuur nog veel meer te vertellen zijn, maar we kijken nu toch maar naar nummer twee: Rochus (14^e eeuw). Hij verzorgde op een pelgrimstocht naar Rome pestlijders en genas velen van hen door gebed en het kruisteken. Toen hijzelf door de pest was aangetast trok hij zich terug in een boshut, waar een hond hem voedsel bracht en een engel hem verzorgde. Hond en engel zien we op de schildering. In de 15^e eeuw werd hij in West-Europa zeer populair als beschermheilige tegen pest en andere besmettelijke ziekten. Hij werd ook de patroon van artsen en verplegers.

A.A. ten Kate.

n Enen stearft, n aandern earft.